

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

DOM

2018-03-23

Meddelad i Stockholm

Mål nr

13228-17

SÖKANDE

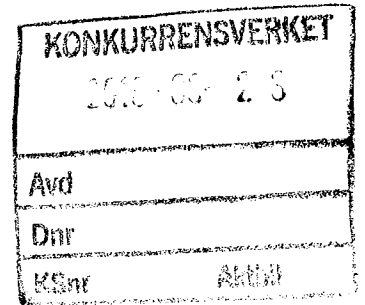
Norrland Express AB, 556865-9881
Kontaktvägen 7
901 33 Umeå

MOTPART

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 905272

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

Telefax

08-561 680 01

E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Expeditionstid

måndag–fredag

08:00–16:30

YRKANDEN M.M.

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet (Kammarkollegiet) genomför en upphandling avseende flyttjänster, dnr 23.3.5425-16. Upphandlingen genomförs i enlighet med reglerna om öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling. Upphandlingen var indelad i 21 anbudsområden motsvarande Sveriges län. Kammarkollegiet har den 26 maj 2017 meddelat tilldelningsbeslut avseende samtliga län genom två beslut.

Norrland Express AB (Norrland Express) ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att det vinnande anbudet i Västerbottens län samt i de län där anbud lagts med nollpriser avseende flyttfordon, magasinering per månad och magasinering per vecka, förkastas då dessa leverantörer angett onormalt låga priser. Till stöd för sin ansökan anför Norrland Express bl.a. följande. Vinnande leverantör har lagt noll kronor i anbud för de tre poster där golvpriser inte gäller. Detta är onormalt låga priser då leverantören med dessa noll kronor omöjligt kan motivera hur denna ska betala personalkostnader, lokalkostnader och fordonskostnader. På de poster där golvpriser gäller har leverantören satt det lägsta golvpriset. Golvpriserna har tagits fram utifrån en beräkning där en leverantör ska kunna betala administration, nödvändig arbetsutrustning, personalkostnader enligt avtalsenliga löner samt fordonskostnader i rimlighet med den faktiska fordonskostnaden. Att ange noll kronor på de poster där golvpriser inte gäller och att ange golvpriset på de övriga posterna bör ses som ett onormalt lågt anbud. Anbudet bör förkastas då det vara svårt att följa avtalsenliga löner och andra omkostnader. I enlighet med lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 16 kap. 7 § sista stycket ska en upphandlande myndighet förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter.

Kammarkollegiet anser att ansökan ska avslås och anför bl.a. följande. Norrland Express har lämnat anbud i Västerbottens län och har tilldelats ramavtal och där rangordnats som nummer två i anbudsområdet. Så som ansökan får förstås avser dock ansökan även de övriga anbudsområdena. Då Norrland Express inte konkretiserat eller utvecklat på vilket sätt en eventuell brist i förfrågningsunderlaget medfört att Norrland Express varit förhindrad att lämna anbud eller lidit skada på annat sätt kan Kammarkollegiet inte bemöta Norrland Express talan avseende andra län. Ansökan förstås som att Norrland Express gör gällande att Kammarkollegiet borde ha diskvalificerat anbudet från Umeå Stadsbud AB (Umeå Stadsbud), som rangordnades som nummer ett i anbudsområdet, då Umeå Stadsbud enligt Norrland Express har lämnat ett onormalt lågt anbud.

För att undvika prisdumpning och för att säkerställa att uppdragen genomförs med hänsyn till lagstadgade anställnings- och arbetsmiljövillkor har Kammarkollegiet fastställt golvpriser för expressarbetare, arbetsledare och packmästare samt för två av flyttfordonen. Golvpriserna får vid anbudslämnandet överskridas men inte underskridas. Som framgår av förfrågningsunderlaget kommer Kammarkollegiet att förkasta anbud där lämnade anbud underskrider angivna golvpriser. Golvpriser tillämpas inte för posten timpris för flyttfordon över 3,5 ton med skåp 40 m³ eller större lastutrymme inklusive förare, kubikmeterpris för magasinering i varmrum per månad samt kubikmeterpris för magasinering i varmrum per vecka. För dessa har anbudsgivaren kunnat lämna valfria priser. Kammarkollegiet har dock begärt förklaringar från samtliga anbudsgivare vars timpris för flyttfordon över 3,5 ton med skåp 40 m³ eller större lastutrymme inklusive förare understiger golvpriset för flyttfordon med skåp, 21-39 m³ inklusive förare. Förklaring gällande lågt anbudspris har även begärts in från de anbudsgivare som prissatt magasinering till noll kronor. Umeå Stadsbud har prissatt samtliga prisposter utan golvpriser till noll kronor varför Kammarkollegiet begärde en detaljerad förklaring per prispost. Kammarkollegiet har kontrollerat

Umeå Stadsbuds anbud helt enligt det förfarande som stadgas i LOU. Kammarkollegiet har bedömt att förklaringen var godtagbar och att anbudet trots det låga priset var seriöst menat. Skäl har således saknats att förkasta anbudet på denna grund. Norrland Express har i sin inlaga hänvisat till den nya lagen om offentlig upphandling. Den aktuella upphandlingen påbörjades dock 2016 varför det är den gamla lagen om offentlig upphandling som är tillämplig.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) har upphävts genom lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, som trädde i kraft den 1 januari 2017. Av övergångsbestämmelserna framgår dock att den upphävda lagen gäller för sådan upphandling som har påbörjats före ikraftträdandet. Kammarkollegiet har uppgett att den i målet aktuella upphandlingen påbörjades 2016 och Norrland Express har inte invänt mot eller ifrågasatt denna uppgift. Förvaltningsrätten anser att lagen (2007:1091) om offentlig upphandling är tillämplig i målet.

Upphandlande myndigheter ska enligt 1 kap. 9 § LOU behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grundval av vad sökanden har anfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § LOU. Det är den som ansöker om överprövning som på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter talan grundas på och visa att upphandlande myndighet har agerat i strid med LOU (jfr RÅ 2009 ref. 69).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta medfört

att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts. För att ett ingripande ska bli aktuellt krävs också att sökanden lidit skada eller kan komma att lida skada på grund av att den upphandlande myndigheten brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU. Det är inte tillräckligt att sökanden anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada, utan han ska visa att han har lidit eller kan komma att lida skada av den eller de brister som påtalats (jfr. HFD 2013 ref. 53).

Vad gäller frågan om onormalt låga anbud så framgår av 12 kap. 3 § LOU att en upphandlande myndighet får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar. Regleringen innefattar alltså en möjlighet för en upphandlande myndighet att förkasta ett onormalt lågt anbud men ingen skyldighet (jfr Högsta förvaltningsdomstolens dom den 28 januari 2016 i mål nr 6578-14 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 2 juli 2009 i mål nr 1247-09).

Norrland Express yrkar att Umeå Stadsbuds anbud ska förkastas p.g.a. onormalt lågt anbudspris.

Kammarkollegiet har uppgett att förklaringar begärts från samtliga anbudsgivare vars timpris för flyttfordon över 3,5 ton med skåp 40 m³ eller större lastutrymme inklusive förare understiger golvpriset för flyttfordon med skåp, 21-39 m³ inklusive förare och från de anbudsgivare som prissatt magasinering till noll kronor, däribland Umeå Stadsbud. Kammarkollegiet har bedömt att förklaringen var godtagbar och att anbudet trots det låga priset var seriöst menat. Kammarkollegiet har därmed ingen skyldighet att förkasta de aktuella anbudena. Vad Norrland Express har anfört i denna del kan därmed inte föranleda ett ingripande enligt LOU.

Vad gäller övriga län har Norrland Express inte på något sätt uppgett sig ha lidit skada eller ha avstått från att lämna anbud. Mot denna bakgrund, och då det enligt tillämplig lagstiftning enbart föreligger en möjlighet att förkasta onormalt låga anbud, inte en skyldighet, kan vad Norrland Express anfört i målet inte medföra att det finns skäl för ett ingripande enligt LOU. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU).

Elin Schmid
Förvaltningsrättsfiskal

Madeleine Pettersen har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens avgörande ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Adressen till förvaltningsrätten framgår av avgörandet.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av avgörandet. Om avgörandet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när det kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag som avgörandet meddelades. För offentlig part räknas tiden för överklagande alltid från den dag avgörandet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i kammarrätten

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Överklagandets innehåll

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person- eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Även adress och telefonnummer till arbetsplatsen ska anges, samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning.

Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-post-adress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.

Om samtliga ovan nämnda person- eller adressuppgifter har lämnats tidigare i målet och fortfarande är aktuella behöver de inte uppges igen. Om någon uppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. uppgift om det avgörande som överklagas – förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för avgörandet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens avgörande som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Forts. nästa sida

Avtal före laga kraft i vissa mål

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens avgörande har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster,
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, eller
- lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan fyra förstnämnda lagarna och i 20 kapitlet i de två sistnämnda lagarna.

Ytterligare information

Behöver ni fler upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till förvaltningsrätten.